

บทที่ 4

ระบบการสอบสวนของประเทศไทย

ในกระบวนการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีผู้รับผิดชอบ 2 ฝ่าย คือ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ การแบ่งความรับผิดชอบค่อนข้างชัดเจน โดยพนักงานสอบสวนรับผิดชอบตั้งแต่การรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ แล้วทำสำนวนการสอบสวนจนกระทั่งเสร็จสิ้น และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา ส่วนพนักงานอัยการรับผิดชอบตั้งแต่รับสำนวนจากพนักงานสอบสวนมาพิจารณาจนมีความเห็นในคดีนั้น ๆ แต่ในทางปฏิบัติ ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน ไม่ได้เริ่มจากการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ แต่เริ่มจากการรับแจ้ง ซึ่งอาจจะไม่ใช่เรื่องร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ แต่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่ไม่มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น และไม่ได้สิ้นสุดที่การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ เพราะบางครั้งคดีต้องติดตามพยานไปเบิกความที่ศาล ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนจึงมีมากกว่าที่ระบุไว้ในกระบวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในทางปฏิบัติ อาจแบ่งได้ดังนี้

1. การรับแจ้ง
2. การสืบสวน จับกุม
3. การควบคุม
4. การปล่อยชั่วคราว
5. การสอบสวน
6. การปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน
7. การสรุปสำนวนและเสนอผู้บังคับบัญชา
8. การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ
9. การสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งของพนักงานอัยการ
10. การติดตามพยานไปเบิกความในศาล

1. การรับแจ้ง

การรับแจ้งความเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของพนักงานสอบสวน จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหายหรือผู้รับมอบอำนาจหรือผู้อื่นมาแจ้งที่สถานีตำรวจ หรือโดยวิธีอื่น เช่น โทรศัพท์ วิทยุ ฯลฯ หลังจากพนักงานสอบสวนทราบเหตุแล้วจะต้องรับแจ้งทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องที่ได้รับแจ้งจะเกี่ยวกับคดี

ที่ต้องทำการสอบสวนหรือไม่ พนักงานสอบสวนจะต้องคิดว่า เรื่องทุกเรื่องที่ได้รับทราบขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นร้อยเวรสอบสวนคดีอาญานั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนทั้งสิ้น เพราะการเป็นพนักงานสอบสวน นอกจากมีหน้าที่ทำการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 1 บทที่ 2

ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับคดีเท่าที่พบ เช่น แจ้งว่าถูกขู่อาฆาต เกรงว่าจะถูกทำร้าย สามีภรรยา สวมครใจอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน คนออกไปนอกบ้านแล้วไม่กลับ เกรงว่าจะได้รับอันตราย คนเช่าบ้านไม่จ่ายค่าเช่าหรือไม่ยอมออกจากบ้าน รวมทั้งความผิดในทางคดีแพ่งอื่น ๆ เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งเรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้วจะต้องลงประจำวันแจ้งไว้เป็นหลักฐานทุกเรื่อง พร้อมกับชี้แจง แนะนำข้อกฎหมายและการปฏิบัติในแต่ละเรื่องหรือช่วยดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ เช่น กรณีคนออกจากบ้านและไม่กลับตามเวลาเกรงว่าจะได้รับอันตราย พนักงานสอบสวนอาจช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ โดยวิฑูรย์สอบถามไปตามสถานีตำรวจต่าง ๆ ว่ามีอุบัติเหตุหรือได้รับตัวหรือไม่ นอกจากนั้นอาจจะโทรศัพท์สอบถามไปตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ในเส้นทางที่คิดว่าจะได้รับอันตรายว่าได้รับตัวไว้รักษาหรือไม่ เป็นต้น มีผู้แจ้งเป็นจำนวนมากที่มีความรู้สึกว่ามีมาสถานีตำรวจแล้วไม่ได้ลงประจำวันเหมือนกับว่าไม่ได้มาสถานีตำรวจ และยังไม่มีความสบายใจในเรื่องที่เกิดขึ้น

แต่ถ้าเรื่องที่รับแจ้ง เป็นความผิดอาญา และต้องทำสำนวนการสอบสวน พนักงานสอบสวนจะพิจารณาว่าสามารถรับคำร้องทุกข์ได้หรือไม่ โดยพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวน เขตพื้นที่ ผู้ร้องทุกข์ และอายุความร้องทุกข์ประกอบกัน โดยเฉพาะคดีความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ มิฉะนั้นแล้วจะเป็นการร้องทุกข์ที่มีขอบอันจะส่งผลไปถึงการสอบสวน ซึ่งอาจจะเกิดความเสียหายแก่พนักงานสอบสวนได้ภายหลัง เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าร้องทุกข์ได้ พนักงานสอบสวนต้องรับคำร้องทุกข์ทุกเรื่อง โดยปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจ คือ ลงประจำวันรับเลขคดี และเขียนสมุดคำร้องทุกข์แล้วฉีกส่วนล่างของแผ่นแรก (ใบสีเหลือง) ให้ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน จากนั้นทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นรูปของสำนวนการสอบสวนต่อไป

กรณีที่พนักงานสอบสวนไม่ต้องรับคำร้องทุกข์ คือ การแจ้งที่ยังไม่เป็นการแน่ชัดว่าเป็นความผิดอาญาหรือยังไม่ทราบว่าความผิดอาญาได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตอำนาจของตน และคดีอาญาเลิกกัน ได้ตาม ป.วิอาญา มาตรา 37 เมื่อผู้กระทำผิดยินยอมเสียค่าปรับ และได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบแล้ว ให้พนักงานสอบสวนลงประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

หลังจากรับคำร้องทุกข์แล้ว ในบางคดีพนักงานสอบสวนจะต้องออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่เกิดเหตุ บันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรือบางครั้งเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน อาจจะต้องขอความร่วมมือไปยังเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการเขต เจ้าหน้าที่กองพลการกรมตำรวจ หรือแพทย์มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ในกรณีที่มีประชาชนมาแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษผิดท้องที่ มีบันทึกสั่งกรมตำรวจ ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติเสรีว่ามีได้เกิดในเขตอำนาจของตน แล้วให้ผู้เสียหายไปดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ยังท้องที่เกิดเหตุเอง หากการสอบสวนเบื้องต้นได้ความว่าเหตุมิได้เกิดในเขตอำนาจของตนแล้ว ก็ได้อำนวยความสะดวก หรือให้บริการแก่ประชาชนผู้แจ้งความร้องทุกข์นั้น ด้วยการพาไปแจ้งความร้องทุกข์ยังท้องที่เกิดเหตุโดยด่วนที่สุด

2. การสืบสวน จับกุม

การสืบสวนในทางปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนแยกไปอีกส่วนหนึ่ง แต่พนักงานสอบสวนยังต้องมีความรับผิดชอบในการสืบสวนหาตัวคนร้าย โดยเฉพาะคดีที่ไม่รู้ตัวผู้กระทำผิด ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. 2523 กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ สืบสวนสอบสวนติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามเดือนในคดีอาญาทั่วไป และไม่น้อยกว่าหนึ่งปีในคดีอุกฉกรรจ์

การจับกุม เช่นเดียวกับการสืบสวน ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนจะเป็นผู้ติดตามจับกุมคนร้าย แต่บางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องเป็นผู้จับกุมหรือติดตามจับกุม เช่น กรณีที่ผู้เสียหายและผู้ต้องหาพบพนักงานสอบสวนแล้ว ผู้เสียหายขอร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา พร้อมกับชี้ยืนยันให้ทำการจับกุมเช่นนี้ พนักงานสอบสวนต้องแจ้งข้อหาและจับกุมผู้ต้องหาไว้เพื่อดำเนินคดีหรือเป็นกรณีความผิดซึ่งหน้าซึ่งพนักงานสอบสวนออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และพบการกระทำผิดก็จะต้องทำการจับกุมเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เรื่องการจับกุมผู้ต้องหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องรับผิดชอบในการขอความเห็นชอบจับกุมหรือออกหมายจับตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. 2523 ข้อ 1 คือ กรณีที่ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สามปีขึ้นไป

3. การควบคุม

การควบคุมเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของพนักงานสอบสวน ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่มีการจับกุมผู้ต้องหาหรือได้รับตัวผู้ต้องหาจากผู้จับกุม ในทางปฏิบัติจะเริ่มตั้งแต่มีการลงประจำวันควบคุมที่สถานีตำรวจ เว้นแต่พนักงานสอบสวนเป็นผู้จับกุมที่สถานีตำรวจด้วยตนเองจะเริ่มตั้งแต่มีการ

แจ้งข้อหา และจะสิ้นสุดเมื่อผู้ต้องหาถึงแก่ความตายหรือได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง (หมายถึงพนักงานสอบสวน รวมตลอดถึงผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งคดีตามระเบียบหรือข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยฯ) หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล และศาลออกหมายจับระหว่างพิจารณาแล้ว

พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาได้แค่ไหน เพียงไร อาศัยการพิจารณาจากข้อกล่าวหา (อัตราโทษ) ประเภทของผู้ต้องหา (เด็กหรือเยาวชน ผู้ใหญ่และทหาร) และอำนาจศาลประกอบกัน หลังจากผู้ต้องหาถูกควบคุมแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบ คือ

1. พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสอบต่อสอง
2. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร
3. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

โดยให้ผู้ต้องหาลงชื่อในแบบการแจ้งสิทธิและลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

1) ในการควบคุมระหว่างการสอบสวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(21) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ควบคุม” ว่าหมายความถึง “การคุมขังหรือกักขัง ผู้ถูกจับโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในระหว่างสืบสวนและสอบสวน แต่เดิมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 87 บัญญัติให้สามารถควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้ไม่เกิน 48 ชม. และสามารถขยายเวลาได้ถึง 15 วัน เมื่อมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ซึ่งต่อมาได้มีการลดระยะเวลาควบคุมตัวจากระยะเวลาสูงสุด 15 วัน เหลือ 7 วัน และเหลือ 3 วันในปัจจุบัน

ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักถือระยะเวลาดังกล่าวเป็นอำนาจที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาโดยไม่คำนึงว่ามีเหตุที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ระหว่างคดีหรือไม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการใช้กฎหมายเพื่อสนองความสะดวกของเจ้าพนักงานอย่างเดียว

หากพิจารณาบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า

1. อำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เบื้องต้น 48 ชั่วโมง นั้นมีเหตุพอสมควร เพราะพนักงานสอบสวนจะได้ทำการสอบปากคำผู้ต้องหาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญานั้นต่อไป

แต่อำนาจควบคุมตัวนี้ เนื่องจากเป็นระยะเวลาสั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีกลไกในการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก แต่อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนก็จะควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ได้ไม่เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีเท่านั้น

2. การยืดระยะเวลาควบคุมตัวผู้ต้องหาออกไปถึง 3 วัน โดยอ้างว่า “...มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น...” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ปัจจุบันนั้น ยังขาดระบบการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก เพราะพนักงานสอบสวนสามารถยืด

ระยะเวลาควบคุมตัวออกไปได้โดยไม่มีผู้ใดสามารถตรวจสอบได้ และในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนถือเป็นอำนาจที่จะทำได้โดยไม่พิจารณาถึงความจำเป็นที่จะมีตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อการสอบสวนหรือไม่

โดยเหตุที่การควบคุมตัวผู้ต้องหาโดยพนักงานสอบสวนที่เป็นอยู่ยังขาดระบบการตรวจสอบที่ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงบัญญัติให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวเบื้องต้นไว้เพียง 48 ชั่วโมงเท่านั้น โดยจะยึดระยะเวลาควบคุมตัวออกไปไม่ได้ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 237 วรรค 1 ดังนี้

“...และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ที่ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

2) การขังระหว่างการสอบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (22) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ขัง” ว่า หมายถึง “การกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาล”

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปัจจุบัน เมื่อพนักงานสอบสวนหมดอำนาจ “ควบคุม” ตัวผู้ต้องหาแล้ว หากยังมีความจำเป็นที่จะมีตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อทำการสอบสวนต่อไป ก็จะต้องขออำนาจศาลเพื่อ “ขัง” ผู้ต้องหาต่อไป

การขออำนาจศาล “ขัง” ผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวนนี้ถือเป็นกลไกการตรวจสอบอำนาจของพนักงานสอบสวนจากองค์กรภายนอกประการหนึ่ง ซึ่งศาลจะพิจารณานุญาตให้ขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อ “...เกิดความจำเป็นที่จะควบคุมผู้ถูกจับไว้...เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น...” ซึ่งหมายความว่าอาจเป็นกรณีที่เกรงว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือเกรงว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานนั่นเอง

และการอนุญาตของศาลเช่นนี้ก็จะต้องคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิด โดยศาลจะอนุญาตได้ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้เท่านั้น

4. การปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราว เป็นความรับผิดชอบที่ต่อจากการควบคุม นอกจากเป็นความรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ยังถือว่าเป็นการบริการประชาชนในอันที่จะให้ผู้ต้องหาได้รับเสรีภาพจากการถูกควบคุมด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ในหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะเริ่มขึ้นเมื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นร้อยเวรสอบสวนคดีอาญาอยู่ที่สถานีตำรวจและผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกัน ได้แก่ตัวผู้ต้องหาเอง หรือผู้อื่นที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้แก่ ญาติพี่น้อง หรือ บิดามารดา บุตร ภรรยา นายจ้าง

ทนายความที่รับว่าความคดีนั้น รวมทั้งบุคคลอื่นที่อ้างว่ามีประโยชน์เกี่ยวข้องที่ประสงค์จะเข้ามาเป็นผู้ประกันตัวผู้ต้องหา นั้นด้วย มาสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ และหลักทรัพย์ที่จะใช้ในการประกัน พนักงานสอบสวนจะต้องอธิบายให้ผู้ยื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี เมื่อมีการยื่นคำร้องให้พนักงานสอบสวนรับไว้โดยพลันแล้วเสนอผู้มีอำนาจสั่งคำร้อง และแจ้งผลการสั่งคำร้องให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มีการยื่นคำร้องขอลปล่อยตัวชั่วคราวนั้น ถ้าอนุญาตให้ลงประจำวันแล้วปล่อยตัวผู้ต้องหา พร้อมทั้งให้นายประกันลงชื่อในประจำวัน แต่ถ้าไม่อนุญาตรีบแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ยื่นคำร้องทราบแล้วลงประจำวันไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ผู้ยื่นคำร้องลงชื่อในประจำวันด้วยเช่นเดียวกัน

หลังจากผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราวไปจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนต่อไป เมื่อสอบสวนเสร็จสิ้นจึงให้นายประกันส่งตัวผู้ต้องหามายังพนักงานสอบสวน เพื่อนำส่งพนักงานอัยการพร้อมกับสำนวนการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งไม่พ้องให้ส่งแต่เฉพาะสำนวน หลังจากพนักงานอัยการได้รับตัวผู้ต้องหาจากพนักงานสอบสวนแล้ว เป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าพนักงานอัยการวินิจฉัยว่าควรปล่อยชั่วคราว จึงจะสั่งปล่อยชั่วคราว สำหรับในกรุงเทพมหานครจะให้พนักงานสอบสวนเป็นคู่สัญญากับผู้ขอประกัน

การบังคับให้ชำระเบี้ยปรับตามหลักประกัน ในเมื่อมีการพิคัดสัญญา ให้แก่นายประกันจัดการชำระเสียก่อนภายในเวลา 15 วันนับแต่วันพิคัดสัญญา เมื่อได้รับเบี้ยปรับแล้วให้นำเงินส่งกองการเงิน กรมตำรวจ หรือคลังจังหวัดแล้วแต่กรณีในวันรุ่งขึ้น แล้วรายงานให้ทราบตามลำดับชั้นจนถึงกรมตำรวจ หากนายประกันไม่ชำระเบี้ยปรับหรือมีข้อโต้แย้งประการใด เมื่อเห็นว่าจำเป็นจะต้องดำเนินการฟ้องศาลแล้ว ให้คำนวณค่าธรรมเนียมศาลก่อนว่าจะต้องใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าใด แล้วเสนอตามลำดับชั้นถึงกรมตำรวจ จะได้พิจารณาสั่งการในเรื่องค่าธรรมเนียมและดำเนินการต่อไป การที่จะดำเนินการฟ้องร้องนายประกันยังศาล จักต้องระมัดระวังว่าคดีที่จะฟ้องนั้นมีทางชนะได้แน่นอน และเมื่อชนะแล้วนายประกันสามารถใช้เงินค่าปรับและค่าธรรมเนียมศาลได้ด้วย เมื่อกรมตำรวจได้สั่งให้ดำเนินการฟ้องร้องนายประกัน เพื่อให้ศาลบังคับให้ชำระเบี้ยปรับตามสัญญาประกันและศาลพิพากษาอย่างไรแล้ว หากพนักงานสอบสวนจะอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปหรือไม่อุทธรณ์ไม่ฎีกา ให้เสนอขออนุมัติกรมตำรวจก่อน อนึ่งหากนายประกันเสนอขอความตกลงประนีประนอม ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนรับข้อตกลง หรือยอมประนีประนอมก่อนได้รับความเห็นชอบจากกรมตำรวจเป็นอันขาด

การปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ต้องหาถึงแก่ความตายหรือนายประกันถึงแก่ความตาย หรือนายประกันส่งตัวผู้ต้องหาคืนให้พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา

การปล่อยชั่วคราวนั้น ให้ใช้ได้ระหว่างการสอบสวน หรือจนกว่าผู้ต้องหาถูกศาลสั่งขังระหว่างสอบสวน หรือจนถึงศาลประทับฟ้อง แต่มิให้เกิน 3 เดือนนับแต่วันแรกที่มีการปล่อยชั่วคราว ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยชั่วคราวโดนพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจทำการสอบสวนได้เสร็จภายในกำหนด 3 เดือน จะยืดเวลาการปล่อยชั่วคราวให้เกิน 3 เดือนก็ได้ แต่มิให้เกิน 6 เดือน ถ้ายังมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ต่อไปให้ส่งผู้ต้องหามาศาล และให้นำบทบัญญัติมาตรา 87 วรรคสี่ ถึงวรรคเก้าของ ป.วิอาญา มาใช้บังคับ

5. การสอบสวน

การสอบสวนเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญอย่างยิ่งของพนักงานสอบสวนเพราะเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้แก่ พยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคลเข้าด้วยกันโดยทำเป็นรูปของสำนวนการสอบสวน ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด ก่อนลงมือสอบสวนควรตั้งรูปคดีและประเด็นของเรื่องเสียก่อน แล้วดำเนินการสอบสวนไปตามประเด็นที่ตั้งโดยครบถ้วน ข้อความที่เกี่ยวกับประเด็นหรือเหตุแวดล้อม กรณีมีอย่างไรก็ควรถามจดให้ครบถ้วนเพื่อประกอบการพิจารณาเหตุนั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน กฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้หลายประการ ดังนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องกระทำด้วยความละเอียด รอบคอบ รัดกุม รวดเร็ว และมีศีลธรรม ทำใจให้เป็นกลาง ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ตร.ที่ 382/2530 ลง 1 พฤษภาคม 2530 เรื่องการอำนวยความสะดวกในการสอบสวน

ระยะเวลาในการสอบสวนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ตร.ที่ 244/2532 ลง 3 มีนาคม 2532 เรื่องมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญา

6. การปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน

การปฏิบัติในกรณีนี้ เป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การค้น การออกหมายเรียกและหมายอาญา การชันสูตรพลิกศพ การออกคำหาญรูปพรรณบุคคลหรือทรัพย์สินของกลางและของส่วนตัวผู้ต้องหา และการพิมพ์มือ เป็นต้น และรวม

ตลอดถึงกรณีบางเรื่องที่มีวิธีการปฏิบัติเป็นพิเศษ เช่น การเปรียบเทียบคดีอาญา การเนรเทศ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย ฯลฯ

หากมีประเด็นที่จะต้องติดต่อกับราชการหน่วยใด เมื่อติดต่อแล้วพนักงานสอบสวนจะต้องคอยเตือนถ้าฝ่ายที่รับผิดชอบล่าช้าก็รีบชี้แจงเหตุผลไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อจัดการให้โดยด่วน ถ้าพนักงานสอบสวนไม่สนใจคอยติดตามเรื่อง จะแก้ตัวว่าได้จัดการไปแล้ว หากยังไม่รับตอบนั้นย่อมไม่ได้

7. การสรุปสำนวนและเสนอผู้บังคับบัญชา

หลังจากพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ และดำเนินการทั้งหลายอันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเรียบร้อยแล้ว จะสรุปสำนวนเป็นความเป็นชอบพนักงานสอบสวน ถ้าเป็นคดีที่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิด จะมีความเห็นควรงดการสอบสวนหรือให้งดการสอบสวน แต่ถ้ารู้ตัวผู้กระทำผิดไม่ว่าจะหลบหนีหรือจับตัวได้ หรือสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปในบางกรณี จะมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแล้วเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจสั่งคดีตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย หรือระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีเมื่อผู้มีอำนาจสั่งคดีมีความเห็นอย่างไร จะต้องถือตามนั้น และถือว่าเป็นความเห็นที่แท้จริงของพนักงานสอบสวนก่อนที่จะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา

ในระหว่างเสนอสำนวนการสอบสวนให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งคดีพิจารณาสั่งการนั้น เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องติดตามสำนวนให้สำเร็จโดยเร็ว เมื่อเสนอแล้วถ้าพนักงานสอบสวนไม่สนใจคอยติดตามเรื่องและเกิดความเสียหายขึ้นในภายหลังจะต้องมีส่วนรับผิดชอบด้วย การเสนอสำนวนให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาจะต้องเสนอก่อนครบกำหนดฝากขังครั้งนั้นอย่างน้อย 6 วัน เพื่อจะได้มีเวลาพิจารณาและมีความเห็นทางคดี

8. การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเสร็จสิ้น และผู้บังคับบัญชามีความเห็นทางคดีเรียบร้อยแล้ว พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาทุกกรณี ไม่ว่าจะมีความเห็นงดการสอบสวนหรือให้งดการสอบสวน สั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ในกรณีที่มีความเห็นควรงดการสอบสวนสำหรับคดีที่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องสืบสวนหาตัวคนร้ายติดต่อกันจนครบกำหนดเวลาตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย จากนั้นจึงส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา ถ้าพิจารณาแล้วมีความเห็นควรงดการสอบสวน พนักงานอัยการจะส่งสำนวนมาเก็บไว้ที่สถานีตำรวจ จนกว่าจะมีการจับกุมผู้ต้องหาได้หรือหมดอายุความ

ในกรณีที่มีความเห็นแย้งไม่ฟ้อง พนักงานสอบสวนจะส่งไปแต่สำนวนการสอบสวนพร้อมด้วยความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ส่วนตัวผู้ต้องหาพนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้ต้องหาถูกขังอยู่ให้ขอเองหรือขอให้พนักงานอัยการขอต่อศาลให้ปล่อย กรณีนี้ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ขอปล่อย แล้วส่งไปแต่เฉพาะสำนวน ถ้าต่อมาพนักงานอัยการมีความเห็นฟ้อง จะมีหนังสือถึงพนักงานสอบสวนให้นำผู้ต้องหาส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่สามารถติดตามได้ จะออกคำหาญรูปพรรณส่งไปยังพนักงานอัยการ และสืบสวนจับกุมต่อไป เมื่อจับตัวได้จึงส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ และฟ้องศาล แต่ถ้าพนักงานอัยการมีความเห็นแย้งไม่ฟ้อง จะแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องมายังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ

9. การสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งของพนักงานอัยการ

หลังจากพนักงานอัยการได้รับสำนวนไว้จากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งตามที่เห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดไปให้ซักถามสั่งการต่อไปได้

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งอาจเปรียบเทียบได้ ถ้าเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนพยายามเปรียบเทียบคดีนั้น แทนการส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการแล้ว อาจส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวนกลับมายังพนักงานสอบสวน ให้พยายามเปรียบเทียบคดีนั้น หรือถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้พนักงานสอบสวนอื่นที่มีอำนาจจัดการเปรียบเทียบให้ก็ได้

ดังนั้นเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำสั่งจากพนักงานอัยการให้สอบสวนเพิ่มเติมแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องรีบดำเนินการ และยังถือว่าอยู่ในระหว่างการสอบสวนเพราะพนักงานอัยการยังไม่ได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่รีบดำเนินการอาจถูกพิจารณาข้อบกพร่อง

10. การติดตามพยานไปเบิกความในศาล

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน และพิจารณาแล้วมีความเห็นฟ้องจะยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล โดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้ต้องหาเป็นจำเลย ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธหรือรับสารภาพสำหรับความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ดังนั้นพนักงานอัยการจะนำพยานเข้าสืบและพยานบุคคลบางคนไม่ได้ตัวมาเบิกความในศาล โดยเหตุที่ส่ง

หมายเรียกไม่ได้ เพราะไม่มีที่อยู่ตามที่ให้การไว้กับพนักงานสอบสวนเป็นเหตุให้ขาดพยานหลักฐาน ทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องจำเลยพ้นข้อหาไป ยิ่งกว่านั้นในบางกรณีพนักงานอัยการยังจำเป็นต้องถอนฟ้องเสียก่อนศาลพิพากษาเพราะหากจะให้ศาลพิพากษา ก็เป็นที่แน่ชัดว่าจะต้องยกฟ้อง ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นกรมตำรวจจึงวางระเบียบให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต้องสอบสวนที่อยู่ของพยานให้ได้ความแน่ชัดว่ามีถิ่นที่อยู่ดังปรากฏในคำให้การจริงหรือไม่ โดยวิธีไปดูถึงถิ่นที่อยู่ หรือวิธีใดก็ได้แล้วแต่ และติดต่อสอดส่องอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ตัวไปเบิกความยังศาล กรณีพยานไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ให้พนักงานสอบสวนรีบสอบสวนทำสำนวนส่งพนักงานอัยการโดยเร็วในการส่งหมายเรียกพยาน หากมีเหตุส่งหมายให้ไม่ได้ พนักงานสอบสวนผู้สอบสวนต้องรับผิดชอบ การคุมพยานให้พนักงานสอบสวนจัดทำสมุดคุมพยานประจำตัวพนักงานสอบสวนขึ้น 1 เล่ม คดีที่จะต้องสืบพยานในชั้นศาลทุกคดี จะต้องลงไว้ในสมุดคุมพยานภายใน 7 วัน นับแต่วันจับกุมผู้ต้องหา เมื่อมีการแต่งตั้งโยกย้าย ให้ส่งมอบเช่นเดียวกับสมุดคุมคดี

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าการติดตามพยานไปเบิกความในศาลเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนโดยตรง ฉะนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนที่อยู่ของพยานให้ละเอียดและติดตามมาเบิกความในศาลให้ได้ รวมตลอดถึงตัวพนักงานสอบสวนเอง เมื่อได้รับหมายเรียกให้ไปเบิกความเป็นพยานต้องไปตามนัดหากมีเหตุขัดข้องติดราชการสำคัญหรือเจ็บป่วยอย่างร้ายแรงให้รีบแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบทันที เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้พิจารณาเหตุขัดข้องนั้นว่า จะเป็นการสมควรหรือไม่ ถ้าเห็นว่าจำเป็นจะได้รับรองและแจ้งให้พนักงานอัยการทราบต่อไป

สรุป ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนจะเริ่มตั้งแต่รับแจ้งความจนกระทั่งคดีขึ้นสู่ศาลโดยการนำพยานไปเบิกความในศาล ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น บางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องรับผิดชอบพร้อม ๆ กันหลายคดี และเป็นความรับผิดชอบในหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แต่บางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวกับการสอบสวน เช่น ออกตรวจท้องที่ ตั้งจุดตรวจค้น ระดมงานพิเศษ ฯลฯ จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากกว่างานในหน้าที่อื่น และเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ จึงมีโอกาที่จะถูกร้องเรียนพิจารณาข้อบกพร่องหรือฟ้องคดีอาญาได้โดยง่าย ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นพนักงานสอบสวนที่ดีต้องพร้อมทั้งกำลังกายและปัญญา หมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคำพิพากษาศาลฎีกา ตลอดจนคำสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน